

[Download PDF](#)

Ikke kun dansk.

Opgaver med udgangspunkt i filmen 'Ikke kun dansk. Sprog og migration'

I den første samtale mellem de tre piger med somalisk baggrund taler de om, hvorfor den ene af pigerne så hurtigt tilegnede sig dansk. Hvilke forklaringer giver de? Drøft, om der her er erfaringer, som kan bruges af andre (også unge eller voksne), der skal tilegne sig et nyt sprog.

Hvordan skildrer de medvirkende i filmen mødet med det nye land og dets forventninger til deres sprogkompetencer på det nye sprog? Hvordan skildrer de dansk-somaliske piger mødet med det danske sprog og danskernes forventninger til dem. Sammenlign de forskellige fremstillinger i filmen: Er der træk, der går igen i skildringen af mødet med det nye land?

Hvilke forskellige sproglige arenaer bevæger filmens somaliske piger sig indenfor? Som de selv fremstiller det, er det f.eks. ikke således, at somalisk bare er somalisk – det tales (selvfølgelig) forskelligt alt efter, hvilken sammenhæng pigerne befinder sig i? Bemærk i pigernes første samtale, hvorledes de også i løbet af samtalen skifter sprog. Perspektiver til filmen om dialekter og undervisningsmaterialet behandling af "Kodeskift".

Hvorledes skildrer filmens personer de forskellige formål, der ligger i sproget: Hvornår taler de om sproget som brugssprog beregnet på kommunikation? Og hvornår taler de om sproget som identitet? Perspektiver evt. til filmene og undervisningsmaterialet om dialekt og multietnolekt, om Sydslesvig og om Færøerne.

Hvilke værdier kan der ligge i at bibeholde familiens/slægtens oprindelige sprog? Kan der være risiko for, at det oprindelige sprog reduceres til noget kuriøst, et sentimentalt minde som måske ikke har forbindelse med nutiden? Diskuter, om sproget kan have værdi alligevel både for den enkelte og for fællesskabet, selvom dette sker? Perspektiver evt. til filmen og undervisningsmaterialet om dialekter.

I slutningen af filmen siger Idil Bréezy om det somaliske sprog, som hun er i gang med at (gen)lære: "Det er ligesom, jeg er blevet forelsket i mit eget

sprog". Undersøg hvorledes andre personer i filmen taler om deres eget /familiens/slægtens oprindelige sprog? Hvilke ord bruger de om det? Se f.eks. klippet fra en kirke i Michigan samt Miguels fremstilling af tabet af det spanske. Lav semantiske skemaer, der ved hjælp af ordvalget viser de følelser, der er knyttet til det oprindelige sprog

Overvej jeres egne forventninger til korrekt dansk hos mennesker, der kommer her til Danmark? Hvilke krav vil I stille til jer selv, hvis I rejser eller flytter til et andet land? Bør I kunne tale som en indfødt? Og vil I holde jer tilbage fra at kommunikere, hvis I ikke gør det?

Sprogtilegnelse: Er det svært at lære dansk?

Det danske sprog kan volde mange vanskeligheder, når det skal læres af mennesker med en anden sproglig baggrund. Nedenfor er givet eksempler på forhold der kan være med til at gøre dansk til et svært sprog at lære.

Eksempel 1: Vores skriftsprog og vores udtale ligger langt fra hinanden. Eksempelvis rummer dansk et stumt d og stumt g og mange af vokalerne udtales forskelligt (f.eks. har bogstavet A forskellig lyd ("abe", "arm" og "tak")). Det har stor betydning, om vokalerne er korte eller lange ("masse" /"mase") og i mange tilfælde udtales endelserne ikke ("tager" bliver til "tar" osv.)

Eksempel 2: Det kan være vanskeligt at finde en systematik i intetkøn og fælleskøn. De fleste ord i dansk har fælleskøn (en), men hvornår skal det så være intetkøn (et)?

Opgaver

Det kan være vanskeligt at finde en systematik i det korrekte valg af præpositioner. Selv efter mange år i landet kan netop præpositioner blive ved med at være en udfordring for tilflyttere til Danmark. Nedenstående opgave kan måske være med til at give et indtryk af, hvorfor det er svært:

Kan I forklare en udlænding, hvorfor det hedder "glad for", "spændt på", "vild med" "forbavset over" og "forelsket i"?

Find selv andre eksempler på præpositionsforbindelser og prøv at forklare dem, f.eks. med "på" og "i"?

Hvis I selv har haft vanskeligt ved at forklare med at forklare valget af præpositioner, hvilke udfordringer tror I så, at udlændinge eller nydanskere kan have med at vælge det korrekte ord?

Kender I selv reglerne for, hvornår vi anvender hvilke præpositioner?

Er det på baggrund af systematiske regler, at I selv vælger en bestemt præposition, eller er jeres valg først og fremmest intuitivt og båret af sproglig

erfaring? Sæt svaret i relation til udlændinges udfordringer med at finde de rigtige præpositionsforbindelser.

Kan I selv supplere med yderligere eksempler på sproglige vanskeligheder i det danske sprog end dem, der er nævnt her?

Danske udvandrere til Argentina og Nordamerika

Infomateriale om den danske udvandring til Nord- og Sydamerika kan findes her:

artikel på videnskab.dk om de danskere der udvandrede til USA og Argentina omkring 1900 og deres efterkommere [dk/kultur-samfund/naar-dansk-flytter-hjemmefra-saadan-lyder-vores-sprog-blandt-mindretal-i-udlandet](#)

artikel på TV2 med udgangspunkt i besøg i Argentina samt interview med sprogforsker Karoline Kühl fra forskningsprojektet 'Danske Stemmer i USA og Argentina' ved Københavns Universitet <https://nyheder.tv2.dk/udland/2018-12-25-i-mere-end-100-aar-har-der-boet-danskere-i-kolonier-i-argentina-tv-2-har-vaeret>

hjemmeside om forskningsprojektet 'Danske Stemmer i USA og Argentina' ved Københavns Universitet <https://danskestemmer.ku.dk/> . Her finder man lydoptagelser og korte beskrivelser af hvordan dansk udviklede sig i Argentina og Nordamerika.

artikel om Søren Flotts bog 'Rejsen mod Syd. Historien om de danske udvandrere til Argentina' (Lindhardt og Ringhoff 2020) og hans indtryk fra Argentina: <https://bog.dk/i-argentina-spiser-de-stadig-rullepølse-og-siger-tak-for-mad-soren-flott-rejsen-mod-syd/>

Opgaver med udgangspunkt i de ovennævnte kilder om den danske udvandring til USA og Argentina

Hvilke forklaringer gives der på, at de danskere, der udvandrede til Argentina, bibeholdt det danske sprog i flere generation end de danskere, der flyttede til USA?

Hvad kan det betyde for sproget, at større grupper rejste afsted sammen, og at de etablerede institutioner som skole og kirke?

Mange danske forestillede sig at de kun skulle blive i Argentina til de var kommet til penge og kunne flytte tilbage til Danmark, købe et hus og etablere sig med familien. Hvad kan denne drøm betyde for de danske udvandreres fokus på at bevare det danske sprog?

Lytte-øvelser

Lyt til lydclip fra Argentina og Nordamerika her

<https://danskestemmer.ku.dk/lydkort/>. På dette kort kan du høre korte lydclip med amerikadansk og argentinadansk og læse om sproget og taleren. Brug mus (på computer) eller fingre (på tablet eller telefon) til at navigere på kortet og vælge lydclip. Cirklerne repræsenterer flere talere tæt på hinanden, taleboblerne repræsenterer enkelte talere. Ved at klikke på en taler kommer du frem til lydklippet, en beskrivelse af sproget i klippet og nogle fakta om taleren.

Opgaver

Sammenlign f.eks. nedenstående specifikke lydclip. Er der træk, der viser, at der er tale om hhv. amerikadansk og argentinadansk?

USA: Sammenlign ADJ (Placentia, Californien, titel: Æ Valnød) med KUC (Calgary, titel: Vestjysk Engelsk)

Argentina: Sammenlign AEA (Eldorado, titel: En majs mølle) med NOK (Tres Arroyos, titel: Dansk ind med sutteflasken).

Yderligere inspiration

Radioudsendelsen 'Klog på sprog' fra juni 2020

(<https://www.dr.dk/radio/p1/klog-pa-sprog>): Vi snakker ofte om indvandrersprog i Danmark, men hvad sker der egentlig med det danske sprog, når vi udvandrer til andre dele af verden? I slutningen af 1800-tallet udvandrede en del danskere til Argentina og USA, og nogle af deres efterkommere taler stadig dansk den dag i dag. Klog på Sprog handler i dag om udvandrer dansk. Medvirkende: Eva Skafte Jensen (sprogforsker), Søren Flott (journalist og forfatter), Joost Roger Robbe (sprogforsker), og Anna Sofie Hartling (sprogforsker).

Erfaring med migration i lyrik: Naijah Khiljees digt 'Zombie'

Er man på jagt efter et skønlitterært bidrag til arbejdet med de sproglige problemstillinger som de filmens dansk-somaliske piger rejser, kan Naijah Khiljees debutdigtsamling "KÆRE SØSTER" (Lindhardt og Ringhof 2020) være et godt bud. Størsteparten af digtsamlingen tematiserer racisme, feminisme og splittelse mellem to kulturer. Et enkelt digt ('ZOMBIE') har imidlertid en markant sproglig vinkel med fokus på sammenstød mellem to sprog og to kulturer. Digtets indledning lyder som følger:

Zombie

Jeg har set tungen tage kvælertag på de bedste blandt os
De af os der sluger fremmedsproget som acetone
Og mærker smerten rense synderne med hvert Æ, Ø og Å
En afladshandel der sletter forkerte vaner og barndoms minder (...) ("KÆRE
SØSTER" s. 22)

Digtet vil være meget velegnet som analysemateriale i en sproglig kontekst i relation til migration.

Forlagsbeskrivelse: Naiha Khiljees digte lyser af et kæmpe overskud, ligesom hun selv gør, når hun med den største selvfølgelighed træder ind på scenen og lader søvnløse nætter rime på en sølle fætter. Kære søster er en samling skarpe og humoristiske digte om præstationskultur, forskelsbehandling og stigende fremmedhad. Med titler som "Oprør er også for pæne piger", "Perfektion", "Flying while muslim" og "Farveblind" giver Naiha Khiljee et nyt perspektiv på debatten om feminisme og racisme. Naiha Khiljee (1994) er aktivist og spoken word-kunstner og har optrådt med sine digte på store og små scener i Danmark, Canada og USA. Hun har en kandidatgrad i psykologi fra Københavns Universitet og University of Toronto. Kære søster er hendes debut.

Vi vil gerne rette en stor tak til begge fonde, Undervisningsministeriet og Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig for deres støtte.

Hjemmesiden er optimeret til nyeste version af følgende browsere: Chrome, Firefox, Safari og Edge.